

Zoknių karinis aerodromas

Praėjusių metų spalio 29 d. Karinių oro pajėgų Aviacijos bazės kariniame aerodrome vyko rekonstruoto atsarginio kilimo-tūpimo tako atidarymo ceremonija. Pirmieji naująją tako dangą išbandė du Lietuvos karinių oro pajėgų lengvieji atakos lėktuvai L-39ZA „Albatros“ ir vienas oro policijos misiją tuomet atlikusių JAV ginkluotųjų pajėgų naikintuvų F-16.

Iškilminga ceremonija. Viršuje – du lengvieji atakos naikintuvai L-39 ruošiasi pakilti restauruotu taku. Apatinėje nuotraukoje – aukščiausi Lietuvos Vyriausybės ir Krašto apsaugos sistemos pareigūnai perkerpa atnaujinto tako simbolinę juostą.

Strateginės reikšmės objektas

Diplomatinių šaltinių teigimu, Zoknių kariniam aerodromui NATO teikia strateginę reikšmę. Tai liudija ne tik brangiausias Lietuvoje ginkluotųjų pajėgų infrastruktūros projektas (atsarginio kilimo-tūpimo tako rekonstrukcija), bet ir tolesni Lietuvos, kaip NATO narės, siekiai plėtoti savo karinius pajėgumus bei vykdoma NATO saugumo investicijos programa (NSIP, angl. NATO Security investment Programme). Šios programos tikslas – bendromis pastangomis bei lėšomis įgyvendinti

visoms NATO narėms svarbius projektus.

Kadangi Lietuvos karinių oro pajėgų Aviacijos bazė Šiauliuose buvo pasirinkta kaip viena iš tinkamiausių vykdyti naujai priimtų NATO narių (Estijos, Latvijos ir Lietuvos) oro erdvės policijos funkciją, nenuostabu, kad didžiausios investicijos skiriamos būtent šio objekto infrastruktūros plėtrai. Kaip žinote, atsarginio kilimo-tūpimo tako rekonstrukcijai Alijansas pagal NATO Saugumo investicijų programą skyrė maždaug 30 mln. litų. Pagal galiojantį kaštų dalijimosi principą, Lietuvos įnašas šiam projektui įgyvendinti – maždaug 420 tūkstančių litų, skirtų drenažo ir lietaus nuotekų įrengimui. Apie 5 mln. litų pridėtinės vertės mokesčio sumokėta statybininkams. Taigi darbų atlikta už maždaug 36 mln. litų. Taką atnaujino konkursą laimėjusi akcinė bendrovė „Šiaulių plentas“. Jiems padėjo UAB „Inžineriniai tinklai“, UAB „Siemens“. Aerodrome rekonstruota atsarginio kilimo-tūpimo tako dangą, riedėjimo takai ir stovėjimo aikštelės, atnaujintas ženklavimas, įrengtas drenažas, lietaus nuotekų tinklai, nutiesti kai kurie elektros ir komunikacijų kabeliai. Atsarginio kilimo-tūpimo tako ilgis – 3280 m, plotis – 32 m.

Pagal tą pačią NATO Saugumo investicijų programą planuojama rekonstruoti ir pagrindinį kilimo-tūpimo taką, kurio ilgis – 3500 m, plotis – 45 m. Paskelbtas maždaug 20 mln.

eurų vertės konkursas, kuriame pareiškė norą dalyvauti Anglijos, Lenkijos, Turkijos, Čekijos, Olandijos, Ispanijos, Vokietijos, JAV bendrovės bei 2 įmonės iš Lietuvos. Darbus planuojama pradėti šį pavasarį. Numatoma rekonstruoti 220 tūkst. kv. m kilimo-tūpimo tako dangą, tako galuose įrengti 17 tūkst. kv. m ploto betono aikšteles, numatyta įrengti privažiavimo takus, rekonstruoti apšvietimo sistemą, įrengti drenažą, išlyginti gruntą, atnaujinti dangos ženklus.

2004 m. pagal NSIP už maždaug 2,5 mln. litų buvo suremontuota 500 m pagrindinio kilimo-tūpimo tako pradžios, įrengtos orlaivių stovėjimo aikštelės, atlikti kiti darbai.

Taigi Lietuvai tapus NATO nare, galime sakyti, kad Zoknių karinio aerodromo reikšmė Baltijos šalyse gerokai padidėjo. Tai liudija jau įvykdyti ir ateityje planuojami įgyvendinti NATO saugumo investicijų programos planai, įvairūs projektai, nuolatinė Aviacijos bazės infrastruktūros plėtra, daugybė tiek NATO, tiek viso pasaulio šalių aukščiausiųjų pareigūnų ir delegacijų vizitų bei oro erdvės policijos funkcijos svarba.

Aerodromas svarbus ir be kilimo-tūpimo takų

Nuo pat atsiradimo pradžios Zoknių aerodrome buvo dislokuota nemažai įvairių mūsų šalies ir kitų valstybių karinių dalinių bei aviacinės technikos. Įvairių istorijos etapų jam teko išgyventi: kaiserinės Vokietijos, Nepriklausomos Lietuvos, hitlerinės Vokietijos, Tarybų Sąjungos, atkurtos Nepriklausomos Lietuvos.

Oficiali Zoknių karo aviacijos bazės įkūrimo data – 1930 metai, nors aerodromo lyginimo ir melioravimo darbai buvo pradėti dar anksčiau. 1931 m. pastatyti angarai lėktuvams ir kiti pastatai, iš Kauno perkeltos pirmosios tarnybos. 1932 m. birželio 21 d. į Zoknius perkelta 4-oji eskadrilė, 1933 m. – 3-ioji eskadrilė, 1934 m. spalio 12 d. atidaryta Zoknių įgulos karininkų ramovė, 1935 m. čia perkelta 5-oji naikintuvų eskadrilė, 1936 m. Zokniuose įsikūrė bombonešių grupės štabas. Zokniai buvo antroji Lietuvos karo aviacijos bazė, veikusi iki 1940 m. sovietinės okupacijos.

Aerodromas buvo 900x1000 m dydžio, o tokio nuolatinio kilimo-tūpimo tako (KTT) kaip ir nebuvo. Gruntiniuose aerodromuose buvo galimybė kilti ir tūpti prieš vėją bet kuria pasirinkta kryptimi, tad priklausė nuo skraidymų organizavimo – kilimo-tūpimo takas galėjo būti vis kitoje vietoje.

Nepriklausomoje Lietuvoje iki 1940 m. betonuotų kilimo-tūpimo takų nebuvo. Pirmasis KTT nutiestas hitlerinės Vokietijos okupacijos metais (apie 1943 m.) ir intensyviai eksploatuotas iki

1954 m. Jis yra gana puikiai išlikęs ir iki šių dienų. Pradėjus skraidyti bombonešiams IL-28, Zokniuose įrengtas naujas KTT, kuris atitinka dabartinį kilimo-tūpimo taką, tačiau buvo gerokai trumpesnis. Atsarginis kilimo-tūpimo takas atsirado prieš pradendant remontuoti pagrindinį KTT, maž-

Zokniai buvo antroji aviacijos bazė, veikusi iki sovietinės okupacijos.

daug 1973–1975 m., kad sovietų kariuomenės 53 IAP naikintuvai galėtų vykdyti kovinį budėjimą.

Kilimo-tūpimo bei riedėjimo takai Zoknių kariniame aerodrome buvo keletą kartų kapitaliai remontuoti ir rekonstruoti. Dažniausiai tai darė specializuoti sovietinės armijos aerodromų statybos daliniai. Tik ridenimo taką šiaurės rytų aerodromo dalyje įrengė Zoknių aerodromo tarnybos batalionas. Pirmasis lėktuvas, nusileidęs ant pirmojo Zoknių aerodromo betono, tiksliai nėra žinomas, nes tai buvo hitlerinės Vokietijos okupacijos metais. Vis dėlto manoma, kad tai buvo „Heinkel“ He-111 arba „Junkers“ JU-88.

Oro policijos misiją 2005 metų gruodžio 30 d. baigusieji JAV KOP 23-iosios naikintuvų eskadrilės aviatoriai aviacijos bazėje Zokniuose.

Agnė Balčiauskytė
Priimančios šalies koordinatore
KOP Aviacijos bazė